

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Biblioteket

Saksbehandler: Else Helene Norheim
Besøksadresse: B R A veien 4, 1757 HALDEN
Telefon: 69608066
E-post: else.h.norheim@hiof.no

Deres referanse:

Vår referanse: 16/01073-2

Dato: 27.10.2016

Høring angående nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater

Høgskolen i Østfold har behandlet rapporten *Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater* og gir med dette sin høringsuttalelse.

Nasjonale mål og retningslinjer

Høgskolen i Østfold er i prinsippet enig i de syv punktene som er foreslått som nasjonale retningslinjer i rapporten. Vi ser positivt på at myndighetene påskynder prosessen med overgang til åpen tilgang publisering av forskningsresultater, i tråd med utviklingen internasjonalt.

Tiltak og forutsetninger

Innføring av insentiv for å velge åpen publisering

Det foreslås å innføre en egen faktor for åpen publisering i publiseringsindikatoren. Vi er enige i at dette vil være et tydelig signal til forskerne om at åpen tilgang er viktig. Det er et sterkt virkemiddel som vil påvirke norske forskere til å velge åpen publisering raskt. Det forutsettes da at alle fagmiljøer har mulighet til å publisere i åpne tidsskrifter av høy kvalitet. Man må imidlertid ta høyde for at ikke alle fagmiljøer har samme utvalg av åpne tidsskrifter på nåværende tidspunkt.

Det foreslås også at fagrådene gir prioritet til kanaler med åpen tilgang til nivå 2, forutsatt at de kan velge mellom kanaler av samme kvalitet. Vi kan støtte dette, men ser at det kan være vanskelig å gjennomføre i praksis. Det må alltid være tidsskriftets kvalitet som først og fremst er avgjørende for rangering på nivå 2. Kritikere av *open access*-bevegelsen har påpekt at det er en fare for at forlag toner ned faglige krav i et system hvor de får mer betalt jo mer de publiserer.

Finansiering av åpen tilgang

Det er en forutsetning for overgang til åpen publisering at det eksisterer finansieringsordninger for å dekke avgiftene, uavhengig av tilknytning til en institusjon. Det anbefales i rapporten at dialogen mellom departementet, CRISStin, institusjonsledere og bibliotekledere videreføres. Vi påpeker viktigheten av at en finansieringsordning også må inkludere antologier/monografier som publiseres åpent med gratis tilgang, ikke bare tidsskriftartikler.

Det er også av avgjørende betydning for miljøene innen humaniora og samfunnsfag at norske tidsskrifter konverteres til *open access*. Tiltakene som er foreslått i denne rapporten kan vanskelig gjennomføres uten at det er en reell publiseringsmulighet med åpen tilgang for disse fagområdene.

Deponering i vitenarkiv lokalt og nasjonalt

Vi støtter forslaget om at deponering av forskningsartikler i et vitenarkiv skal være en forutsetning for at artiklene skal telle i den resultatbaserte omfordelingen.

Vi støtter videre at det bør etableres et felles nasjonalt vitenarkiv i Norge. Det vil være klart ressursbesparende i forhold til den ordningen vi har i dag, hvor en del institusjoner har opprettet egne arkiv.

Bedre funksjonalitet for deponering

Det er viktig for forskerne at man har minst mulig byråkrati rundt registrering i CRISTin og deponering i vitenarkiv. En ordning med automatisk deponering av alle vitenskapelige artikler som er publisert åpent i et vitenarkiv, også eventuelt såkalte skjulte kopier, kan bare gjennomføres hvis rutinene er enkle. En mer brukervennlig funksjonalitet må komme på plass raskt.

Styrking av register over godkjente kanaler og forlag

Det er viktig at NSD har tilstrekkelig ressurser til å oppdatere kanalregisteret. Kvalitet i kanalregisteret er avgjørende for at publiseringsindikatoren skal fungere slik den skal. Det er også viktig at man finner nødvendige opplysninger som for eksempel åpen tilgang i registeret. Det er en kjensgjerning at det har kommet mange useriøse aktører som følge av *open access*-bevegelsen, og kanalregisteret må gi den informasjonen forskerne trenger for å unngå disse.

Styrking av samarbeid om avtaler med internasjonale forlag

Det er krevende å få til gode avtaler med de store internasjonale forlagene. Vi er enige i at arbeidet må koordineres bedre og at også forskningsledere tas med i forhandlingsprosessen.

Utarbeiding av indikatorer og statistikk

Det er behov for indikatorer og statistikk for vitenskapelig litteratur publisert med åpen tilgang. Vi understreker viktigheten av at vi får gode verktøy på plass raskt.

Endring av kriterier for evaluering av forskning

Vi støtter prinsippet om at kvaliteten på vitenskapelige arbeid skal legges til grunn for merittering. Prestisjetidsskrifter reflekterer i visse fagområder et kvalitetsnivå som komiteemedlemmer kan lene seg på, men etter vår kjennskap vil alltid komiteemedlemmene måtte vurdere det faglige innholdet i innsendte publikasjoner spesifikt som grunnlag for vurderingene. Vi har ingen problemer med å støtte opp om DORA-deklarasjonenes intensjoner, og ser behovet for at institusjonene er tydelig på kriteriene for hva som er god kvalitet i forskningen.

Bakgrunn og drøfting

Vi er enig i den drøftingen som er gjort i rapporten, men vil påpeke viktigheten av det følgende:

- Ordningen med publiseringsfond og betaling for den enkelte artikkel krever en del ressurser og oppleves som ekstra byråkrati. Vi understreker derfor viktigheten av at man oppnår nasjonale avtaler med aktuelle forlag.
- Det er viktig at forfatternes perspektiv diskuteres grundig i en ny publiseringsøkonomi
- Norske humsam-tidsskrifter står i en særstilling. Det er viktig at man tar hensyn til dette og etablerer ordninger som gjør at de aktuelle tidsskriftene også kan ha åpen tilgang.

Med hilsen

Øystein Johnsen
Forskningsdirektør

Else Helene Norheim
Hovedbibliotekar

Mottaker(e):
Kunnskapsdepartementet

Kopimottaker(e):
Ledelsen, Stein Haugom Olsen
Ledelsen, Audun Amundsen
Studie- og forskningsenheten, Kjell Ove Kjølås